

Høring – NOU 2016:18 Hjertespråket – forslag til lovverk, tiltak og ordninger for samiske språk

Høringssvar fra Romssa Sámi Searvi/Tromsø Sameforening NSR

Høringsuttalelse

Romssa Sámi Searvi Høringssvar til Hjertespråket

Dato: 15.03.2017

Svarstype: Med merknad

Romssa Sámi Searvi Høringssvar til NOU 2016:18 Hjertespråket

Romssa Sámi Searvi /Tromsø sameforening (RSS) – NSR er et lokallag av Norgga Sámiid Riikkasearvi/Norske Samers Riksforbund (NSR), som er et nasjonalt forbund av samiske foreninger. RSS ble stiftet i 1969 og er dermed en av de eldste sameforeningene i Norge.

NOU 2016:18 Hjertespråket er en viktig og godt gjennomarbeidet utredning, og det er særlig positivt at den inneholder mange gode konkrete forslag til tiltak for å styrke samiske språk i Norge. RSS er glad for å kunne komme med innspill til utredningen.

Ny språkområdeordning

RSS er positive til utvalgets forslag om en ny språkområdeordning der Tromsø kommune blir foreslått som storbykommune med særlig ansvar for samisk språk i kommunens tjenesteyting. Vi tar utgangspunkt i dette videre i denne høringsuttalelsen. Vi vil bemerke at begrepet språkbevaringskommuner for Tana, Nesseby, Kautokeino og Karasjok bør byttes ut med begrepet språkutviklingskommuner, slik at det kommer tydeligere fram at språket er i utvikling, og at også disse kommunene står foran språklige utfordringer i takt med samfunnsutviklingen. Det at samisk språk står sterkt og er dagligspråket i disse kommunene, er en viktig støtte for samisk språk i resten av Norge.

Vi ønsker at Tromsø skal være med å utvikle den nye modellen for storbykommune med særlig ansvar for samisk språk. Som en del av dette må Tromsø få offentlig vedtatt *Romssa suohkan* som offisielt samisk navn.

RSS mener at samisk tilstedeværelse må komme til syne i det offentlige rom gjennom skilting på samisk og norsk, både av stedsnavn, en del gatenavn, og infoskilt. RSS foreslår å skilte tospråklige navn først i områder hvor samiske navn er godt dokumentert, som f.eks. Ullsfjord og Kaldfjord. I tillegg ønsker vi slik skilting i en del sentrumsgater, og området rundt Prestvannet hvor det er både samiskspråklig barnehage og skole. Navnet *Báhpajávri* (Prestvannet) er i daglig bruk av samisktalende i Tromsø.

Samiskspråklig barnehagetilbud og samiskopplæring i grunnskole og videregående.

RSS er positiv til at utvalget anser samiskspråklig barnehage som så viktig at kommunene må forpliktes til å tilby samiskspråklig barnehagetilbud med en sterk språkmodell til samiske barn når foreldrene ønsker det. RSS støtter at kommunenes plikt til å tilby et slikt barnehagetilbud skal lovfestes i barnehageloven.

Rett til samiskopplæring i grunnskolen

På skoler hvor det gis samiskundervisning mener RSS at alle foreldre bør få tilbud om å velge samisk språk til sine barn, også foreldre som ikke er samer. Spesielt på skoler med få samiske barn, vil det være positivt for samiskelevnene at en del av vennene deres også velger å ha samisk. Ikke minst oppover i klassetrinnene er de sosiale relasjonene viktig for ungdommene. Ved å kunne inkludere venner og dermed også få større undervisningsgrupper, vil man kunne få mindre frafall fra undervisninga. En slik ordning vil også gi mer status og forståelse for samisk språk i hele skolemiljøet. Vi ønsker velkommen alle samisktalende, uavhengig av om de er samer eller ikke.

RSS ønsker at det utarbeides en helhetlig språkopplæringsplan fra barnehage, gjennom grunnskolen til og med videregående skole. Dette fordrer kommunale planer for samisk språkopplæring, som koordineres med regional plan for samisk språkopplæring i regi av fylkeskommunene. Slike planer bør lovfestes.

Hjemmet og familien er en viktig språkarena

Vi savner et mye større fokus på hjemmet og familien som språkarenaer i NOU 2016:18 Hjertespråket.

I arbeidet for å øke antall samiske språkbrukere og sikre en helhetlig opplæring er *språkoverføring mellom generasjoner viktig*. Skole og barnehage er viktige språkarenaer, spesielt for barn som ikke har samisk som hjemmespråk. NOU-hjertespråket gir et godt innblikk i vurdering av samiskopplæring i skole og barnehage, men RSS stiller spørsmålet: *Burde språkopplæringen i skole og barnehage involvere hjemmet som institusjon, for å gi en mer helhetlig opplæring på tvers av generasjoner?*

Et sterkt og målrettet samarbeid mellom skole og hjem gjennom hele skoleåret ville være et sterkt tiltak for at foreldre får eierskap i språkopplæringen til barna, samt ta del i den og stimuleres til i større grad å ta i bruk språket selv. Dette vil være en motivasjonsfaktor og vil styrke barnets mestringsfølelse i samisk på skolen og i hverdagen, og mulig forhindre frafall fra opplæringen. Skolen og hjemmet vil «eie» opplæringen sammen, samtidig vil det være en økt mulighet for at det utvikles flere språkbrukere på tvers av generasjoner.

Tromsø kommunes språksenter Gáisi giellaguovddáš har etablert samarbeid med skoler og barnehager, og foreldre i kommunen. Det er ønskelig med et bredere samarbeid på tvers av institusjonene skole, barnehage, hjem og språksenter i språkopplæringen. F.eks. kunne de samiske språksentrene i større skala gi tilbud til familier med barn med samisk i barnehagen eller på skolen, med utgangspunkt i skolens opplæringsmål for samisk. RSS ønsker at det skal opprettes et tilbud om *familieskole* i samisk, knyttet til opplæringen i barnehage og skole.

Utvalget foreslår at storbykommuner skal ha en samisk profilskole. RSS foreslår Prestvannet skole som Tromsøs profilskole, som også kan være pilot for familieskole i samisk.

Opplæring i samisk kultur, historie og språk for alle elever

Alle elever i Tromsø kommune bør få styrket opplæringa i samisk kultur og historie, og et minikurs i samisk språk bør inngå i dette. Språksentrenes erfaringer viser at slike minikurs blir godt mottatt blant elevene. Vi viser til at f.eks. UiT Norges arktiske universitet har laget nettressursen *Reaidu* for lærerstudenter og lærere slik at de skal få oppdatert kunnskap om urfolk og om samisk språk, kultur og samfunn. Den kulturelle skolesekken kan også være en arena der elever kan lære om samisk kultur, historie og språk.

Rekruttering av personale med kompetanse i samisk språk og samisk kultur

RSS mener at det er viktig å rekruttere nok personell med kompetanse i samisk språk, kultur og historie, og det bør tilrettelegges for videreutdanning med lønn, f.eks. tilbyr UiT Norges arktiske universitet kurs både for samisk som morsmål og som fremmedspråk.

Helsesøstertjenesten er viktig både for å gi råd til foreldre, og for å kartlegge språkutviklinga hos barn. RSS mener at det trenges kompetanse både i samisk språk og i tospråklighet hos helsesøstertjenesten i Tromsø. Slik kan helsesøstertjenesten være en viktig støtte for både familier og barnehage og skole.

RSS ønsker at utlysningstekster til stillinger i Tromsø kommune ved rutine skal inneholde ønske om kompetanse i samisk språk og kultur.

En del profesjonsutdanninger ved UiT Norges arktiske universitet har kvoter for, eller gir ekstrapoeng ved opptak til søkere med samiskkompetanse. RSS mener at det er viktig og nødvendig at disse studentene også får styrket sin samiskkompetanse innafor sin profesjon i studieløpet, og dermed bedre kan bruke samisk i møte med klienter i utøvelsen av sin profesjon.

Samisk språkressurssenter

Utvalget foreslår at det opprettes tre samiske språkressurssentre underlagt Sametinget.

Spesielt i det nordsamiske området er det allerede mange gode aktører, både språksentre og skoler som er ressurs for andre skoler, blant annet ved å gi fjernundervisning. Istedenfor å opprette en ny institusjon, mener RSS at man her heller burde styrke de eksisterende institusjonene, bl.a. de samiske språksentrene, og gi de oppgavene som er foreslått for språkressurssentrene. Vi mener det er en god ide å opprette barnehage- og skoleansvarlige, men det vil være mest effektivt og hensiktsmessig å opprette disse i samiske språksentrene eller knyttet til de kommunale institusjonene der opplæringstilbudene gis.

Handlingsplan for samiske språk

RSS støtter at regjeringen og Sametinget i fellesskap viderefører arbeidet med handlingsplan for samiske språk. Som en integrert del av dette arbeidet bør regjeringen og Sametinget arrangere en felles årlig konferanse om samisk språkutvikling. Hit bør også fylkeskommuner og kommuner som arbeider med samiske språk inviteres. En slik konferanse kan også knyttes til språkprisen Gollegiella og gis en nordisk dimensjon.

Regjeringen.no

Ansvarlig redaktør: [Kjersti Bjørge](#)
Nettredaktør: [Ann Kristin Lindaas](#)

Tlf. 22 24 90 90

E-post: postmottak@kmd.dep.no

Ansatte i KMD: [Depkatalog](#)

Organisasjonsnummer: 972 417 858